

MONIKA VOJVODIĆ ANDRIČEVIĆ

UDK: 37.091(497.5Grubišno Polje)

Pregledni članak / Review

Rukopis prihvaćen za tisak: 16. 1. 2019.

DOI: <https://dx.doi.org/10.21857/m16wjcz19>

Pregled povijesti školstva grada Grubišnog Polja

Sažetak

Rad prikazuje pregled povijesti školstva Grubišnog Polja od samih početaka koji datiraju u 19. stoljeće, u vrijeme Vojne krajine kada je školu pohađao poznati pjesnik Petar Preradović do današnjih dana.

Istraživanje se nastavlja u razdoblju prije Prvog svjetskog rata otvaranjem prve narodne hrvatske škole čiji je prvi učitelj bio N. Kijurina, a zatim Vjekoslav Klemen. Razvoj školstva prati se nakon Prvog svjetskog rata otvaranjem Niže građanske škole koja odgovara današnjim višim razredima osnovne škole. Zbog nedostatka spomeničke građe, 1948. godine nastali su zapisi temeljem sjećanja dvojice Grubišnopoljaca Matije Čubelića i Jakoba Novalića koji obuhvaćaju razdoblje od kraja 19. stoljeća do školske godine 1945./1946. kada nastaje nova Spomenica Niže pučke škole. Nakon čestih promjena prostora i turbulentnih ratnih vremena nova Osnovna škola „Bijela labudica“ sagrađena je 1956. godine. Razvoj srednjoškolskog obrazovanja započinje 1961./1962. otvaranjem područnog odjela daruvarske Ekonomske škole u Grubišnom Polju. Samostalna srednja škola – Opća gimnazija utemeljena je 1964. godine te se narednih godina otvaraju brojna nova zanimanja. Povijesni pregled je zaokružen osvrtom na djelovanje Dječjeg vrtića koji je započeo svojim radom 1977. godine. Istraživanje povijesti školstva Grubišnog Polja temelji se na spomeničkim zapisima te arhivskoj građi Osnovne škole Ivana Nepomuka Jemeršića i Srednje škole Bartola Kašića Grubišno Polje, te Dječjeg vrtića *Tratinčica*.

Ključne riječi: Dječji vrtić *Tratinčica*, Niža građanska škola, Osnovna škola *Ivana Nepomuka Jemeršića*, Srednja škola *Bartola Kašića* Grubišno Polje, Trivijalna škola.

Uvod

Razvoj školstva u Grubišnome Polju bio je u skladu s brojnim povijesnim, političkim, gospodarskim i društvenim promjenama i procesima unutar različitih državnih tvorevina od sredine 19. stoljeća do današnjih dana. Prošlost osnovnoga školstva, odnosno nižega pučkoga školstva i građanske škole te sedmogodišnje škole obuhvaća najduže razdoblje, a dragocjen se izvor podataka o njemu nalazi u školskim spomenicima.¹ Iz njih se mogu iščitati informacije o školskoj ustanovi, ali i o zbivanjima na lokalnoj razini te vrlo često i europska i svjetska zbivanja aktualna u vremenu u kojem su pisane. Iako je dio spomenica uništen tijekom Drugoga svjetskoga rata, to je djelomično nadoknađeno usmenom predajom suvremenika.

Srednjoškolsko obrazovanje započinje šezdesetih godina 20. stoljeća u skladu s geografskim, ekonomskim i demografskim karakteristikama općine Grubišno Polje, navedenim u dokumentaciji škole. Školska dokumentacija u obliku izvješća, odluka i rješenja svjedoči o povijesnom putu škole, a od 2006. godine dodatni izvor informacija je i školska mrežna stranica. Pregled povijesti predškolskoga odgoja započinje 1977. godine osnivanjem dječjega vrtića. Izvor za istraživanje, osim dokumentacije vrtića, bio je i Ljetopis pisan od 1998. godine. Cilj ovog istraživanja je stoga kronološki prikaz razvoja pojedinih odgojno obrazovnih ustanova u Grubišnom Polju, koji zbog uzrasta djece započinje s predškolskom ustanovom, nastavlja se s osnovnom školom i završava sa srednjom školom.

Pregled povijesti Dječjeg vrtića

Dječji je vrtić započeo radom 1. ožujka 1977. godine u prostorima nekadašnje kuglane.² Prvotno je u Vrtiću bila jedna odgojna skupina s dvadeset i petero djece u

¹ Naredbom Hrvatske dalmatinsko-slavonske kraljevske vlade Odjela za bogoštovlje i nastavu 2. svibnja 1880. broj 241 budu zasnovane kod pučkih učiona spomenice koje se imadu dijeliti na 2 dijela, povijest škole i ljetopis škole. Spomenice su trebali sastaviti i voditi ravnajući učitelji, ravnatelji škole, učiteljica ili učitelj koji su služili na određenoj školi. Po određenom propisu vodili su detaljno kronološki desetljećima i upisivali sve važnije podatke i događaje vezane uz svakodnevicu škole: propisi, uredbе, izmjene, ali i proslave praznika, posjete raznih važnih osoba, školski izleti, uz dodatak pokoje skice ili fotografije, sav školski život. Dostupno na: <https://www.hrt.hr/304244/magazin/jeste-li-culi-za-skolske-spomenice> (pristupljeno 30.10. 2018.).

² Prostor nekadašnje kuglane imao je dio za kuglanje i dio s kancelarijama i kuhinjom, te je jedna od tih prostorija bila namijenjena vrtiću. Pokraj ove ustanove sagrađena je 1980. nova montažna zgrada vrtića gdje se nalazi i danas. Obje su u istoj ulici, koja je prije Domovinskog rata nosila ime Branka Kljajića, sekretara Kotarskog komiteta KPH Grubišno Polje osnovanog 1940. godine. Danas je to Ulica Ivana Nepomuka Jemeršića, nazvana prema grubišnopoljskom svećeniku, koji je svojim svestranim radom pridonio razvoju Grubišnog Polja krajem 19. i početkom 20. stoljeća. Zgrada je danas dio kompleksa Šumarije Grubišno Polje.

dobi od 3 do 7 godina. Prvi su zaposlenici bili ravnateljica, koja je ujedno bila i odgajateljica, uz još dvije odgajateljice, kuharica, spremačica i financijski knjigovođa.³ Budući da se broj upisane djece brzo povećavao, na zahtjev SIZ-a⁴ odgoja i osnovnog obrazovanja i društvene brige o djeci predškolskoga uzrasta Grubišno Polje, 1979. godine dobivena je građevinska dozvola za izgradnju novoga objekta montažnoga tipa.⁵

Novi je objekt građen uz pomoć Mjesne zajednice Grubišno Polje te je završen 12. rujna 1980. godine. Rad je u novome objektu započeo svečanim otvorenjem 1. listopada 1980. godine.⁶

Vrtić je od otvaranja do 1992. godine nosio ime Marija „Maca“ Brkić.⁷ Odlukom povjerenika Vlade Republike Hrvatske u općini Grubišno Polje Dječji vrtić dana 10. siječnja 1992. godine dobiva naziv Dječji vrtić „Tratinčica“, a to ime nosi i danas.⁸

Područni vrtić u Velikim Zdencima otvoren je 1. rujna 1981. godine uz pomoć mljekarske industrije *Zdenka*. Vrtić se nalazio u prenamijenjenoj zgradi veterinarske stanice. Imao je jednu mješovitu skupinu s dvadeset i petero djece u dobi od 3 do 6 godina, a bile su zaposlene dvije odgajateljice i spremačica-kuharica.

Povijest djelatnosti Dječjeg vrtića zapisivana je u Ljetopisu od 1998. godine, kada je ta obveza stupila na snagu.⁹

Ljetopis sadrži informacije o broju upisane djece, podatke o zapošljavanju djelatnika, prikazuje financijsku situaciju u pojedinim razdobljima, a naročito u vrijeme financijske krize 2008. godine, opisuje suradnju s roditeljima i institucijama na razini grada, županije i države, kao i planiranje i izvedbu renoviranja vrtića. Ministarstvo kulture i prosvjete Republike Hrvatske 1994. godine prenijelo je osnivačka prava

³ Arhiv Dječjeg vrtića *Tratinčica*; Matična knjiga zaposlenika 1977. godine.

⁴ Samoupravna interesna zajednica (SIZ) naziv je za državne organe u sistemu samoupravnog socijalizma bivše Jugoslavije u čijoj su nadležnosti bili zdravstvo, socijalna zaštita, kultura, sport i druge društvene djelatnosti. Dostupno na mrežnoj stranici: https://sh.wikipedia.org/wiki/Samoupravna_interesna_zajednica (pristupljeno 28. listopada 2018.).

⁵ Arhiv Dječjeg vrtića „Tratinčica“; Građevinska dozvola broj: 03-UP/1 -6/ 79. od 8. veljače 1979.

⁶ Ljetopis Dječjeg vrtića *Tratinčica*, pedagoška godina 1998./1999.

⁷ Marija „Maca“ Brkić bila je supruga Zvonka Brkića, koji je tijekom Drugoga svjetskog rata u partizanima sudjelovao u dizanju ustanaka po Bilogori. Više je puta biran za poslanika u Sabor SR Hrvatske te u Saveznu skupštinu, a proglašen je i narodnim herojem. Dostupno na mrežnoj stranici: https://hr.wikipedia.org/wiki/Zvonko_Brki%C4%87 (pristupljeno 28. listopada 2018.).

⁸ Odluka je donesena temeljem članka 27. Zakona o društvenoj brizi o djeci predškolske dobi (pročišćen tekst: *Narodne novine*, broj 18/91) i članka 5. Odluke o poduzimanju posebnih mjera u općini Grubišno Polje, *Narodne novine*, broj 44/91.

⁹ Temeljem članka 52. stavka 2. Zakona o predškolskom odgoju i naobrazbi, *Narodne novine*, broj 10/97., ministar prosvjete i športa donosi Pravilnik o obrascima i sadržaju pedagoške dokumentacije i evidencije o djeci u dječjem vrtiću, *Narodne novine*, broj 83/01.

Dječjega vrtića „Tratinčica“ Grubišno Polje na Grad Grubišno Polje, koji otada, uz participaciju roditelja, osigurava njegovu egzistenciju.¹⁰

Pedagoška godina 2004./2005. započela je u iščekivanju početka radova na obnovi vrtića. Unatoč teškoj financijskoj situaciji pučanstva, sve su vrtićke skupine bile popunjene jer su cijene vrtića bile niže zbog udjela i pomoći Grada. Sljedeće je pedagoške godine vrtić bio renoviran, postavljena je rasvjeta i ureden okoliš. U pedagoškoj godini 2006./2007. u centralni je Vrtić bilo upisano 111 djece, odnosno četiri skupine primarnoga programa. Bila je upisana i jedna skupina u Područnom vrtiću u Velikim Zdencima te je zabilježen izvjestan pad nataliteta.

Slika 1. Prvobitna zgrada
Dječjeg vrtića

Slika 2. Dječji vrtić 1980.

Slika 3. Dječji vrtić 2018.
(stara kuglana)

Pedagoške godine 2008./2009. u Vrtić je bilo upisano ukupno 138 djece, a iste se godine on uključuje u projekt „Odgoj i obrazovanje za održivi razvoj“ pa su ekološke teme bile zastupljene u svim aspektima odgojno-obrazovnoga rada. Ljetopis tako bilježi sljedeće: „Pedagoška godina 2008./2009. godina ostat će zabilježena u analima vrtića kao uspješna godina u kojoj nije bilo odstupanja ni u kojem smislu. U kompliciranim vremenima koja su nastupila u globalnom smislu te u financijskim i političkim previranjima, bitno je zadržati kontinuitet i stabilnost u radu, pružiti djeci sigurno i bezbrižno okruženje (...).“¹¹

U Vrtić je 2010./2011. godine bilo upisano 141 dijete, a zbog povećanja broja djece raste i potreba za djelatnicima. Najveći uspjeh u odgojno-obrazovnom radu postignut je realizacijom projekta „Tjelovježbom i likovnim izražajem do psihofizičkog zdravlja“. U sklopu toga projekta u suradnji s roditeljima organizirana su razna sportska druženja te je postignut cilj integracije djece s posebnim potrebama.

Iduće je pedagoške godine realiziran projekt „Tragom starih zanata“. Grad Grubišno Polje u studenom 2012. dobiva povelju „Grad – prijatelj djece“. Materijalni su uvjeti poboljšani dodatnim sredstvima Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske. Zahvaljujući integraciji djece romske nacionalne manjine, vrtić

¹⁰ Dostupno na mrežnoj stranici: <http://dvt.hr/> (pristupljeno 28. listopada 2018.).

¹¹ Ljetopis Dječjeg vrtića „Tratinčica“, pedagoška godina 2013./2014.

je iste godine sudjelovao u emisiji Hrvatske radiotelevizije „Manjinski mozaik“ u prilogu pod nazivom „Stalovica moja ulica“.

Godine 2013./2014. angažmanom stručnih službi Grada Grubišnoga Polja Dječji vrtić „Tratinčica“ kandidiran je za usklađivanje sa Standardom.¹² To je usklađivanje podupirao i Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost te Ministarstvo regionalnog razvoja, no ono je bilo uvelike onemogućeno zbog ekonomske krize i nezaposlenosti.

Vrtić je tada započeo suradnju sa Šumarijom Grubišno Polje, Lovačkim društvom „Srndač“ Veliki i Mali Zdenci te Udrugom invalida Grada Grubišnoga Polja. Odgojno-obrazovni rad obilježio je projekt nazvan „Šuma“ kojim je ostvarena suradnja vrtića s društvenom sredinom, kao i pozitivan odnos prema prirodi i upoznavanje bioraznolikosti bilogorskoga kraja.¹³

Osim redovitog programa koji provodi, a zahvaljujući suglasnosti Zavoda za unapređivanje školstva, Vrtić ima mogućnost provedbe programa katoličkoga vjerskog odgoja, kraćeg programa učenja engleskoga jezika te programa igraonice na češkom jeziku za djecu češke nacionalnosti.¹⁴

Iako se program predškole ili tzv. „male škole“ provodio od samih početaka djelatnosti Dječjeg vrtića, godine 2014./2015. predškola je postala obvezna za svu djecu koja nisu bila obuhvaćena redovitim programom predškolskoga odgoja. Tako su je djeca postala obvezna polaziti u godini prije polaska u osnovnu školu.¹⁵ Iste je te godine u Dječjem vrtiću „Tratinčica“ bilo upisano 113 djece u redovitom programu i njih 37 u programu predškole.¹⁶

Tijekom pedagoške godine 2016./2017. prosječan je broj djece upisane u redovitom programu bio 118, dok je on u programu predškole bio 30.¹⁷ Godine 2017./2018. Vrtić je brojio 18 zaposlenika. U Vrtiću je zbog povećanja broja djece primijećen nedostatak prostora za dnevni boravak te je Grad Grubišno Polje 18. travnja 2017. godine kandidirao projekt pod nazivom „Rekonstrukcija i dogradnja

¹² Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe, *Narodne novine*, broj 63/08, 90/10.

¹³ Ljetopis Dječjeg vrtića „Tratinčica“, pedagoška godina 2013./2014.

¹⁴ Dostupno na mrežnoj stranici: <http://dvt.hr/program/> (pristupljeno 28. listopada 2018.).

¹⁵ Ljetopis Dječjeg vrtića „Tratinčica“, pedagoška godina 2014./2015.

¹⁶ Dječji vrtić „Tratinčica“ Grubišno Polje svoj odgojno-obrazovni rad u centralnome objektu u Grubišnome Polju organizira u četiri odgojne skupine: odgojna skupina *Leptirići* (djeca u 2. godini života), odgojna skupina *Bubamare* (djeca u 3. i 4. godini života), odgojna skupina *Ribice* (djeca u 4. i 5. godini života), odgojna skupina *Pčelice* (djeca u 6. i 7. godini života – cjelodnevni program). Osim toga, u Grubišnome Polju postoje dvije odgojne skupine predškole te jedna odgojna skupina u područnome objektu u Velikim Zdencima. Dostupno na mrežnoj stranici: <http://dvt.hr/program/> (pristupljeno 28. listopada 2018.).

¹⁷ Dostupno na mrežnoj stranici: <http://dvt.hr/> (pristupljeno 28. listopada 2018.).

Dječjega vrtića „Tratinčica“ Grubišno Polje“ na Natječaj za provedbu podmjere 7.4. „Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu“. Taj je natječaj raspisala Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju.¹⁸

Osnovno školstvo u Grubišnom Polju

Početke školstva u Grubišnome Polju veoma je teško odrediti zbog nedostatka pouzdane dokumentacije. Naime, sve su školske spomenice iz ranijih razdoblja spaljene u vihoru Drugoga svjetskoga rata.¹⁹ Zapisi nastaju retroaktivno 1949. godine zbog odluke Ministarstva prosvjete donesene 22. ožujka 1948. godine (broj 5.012.I) o prikupljanju podataka do 1947./1948. godine. Ministarstvo je odlučilo i da se ti

Slika 4. Spomenice osnovne škole

podaci unesu u Spomenicu.²⁰ Spomenica osnovne škole stoga započinje pregledom povijesti školstva koja je nastala temeljem usmene predaje i sjećanja dvojice starosjedilaca mjesta: Matije Čubelića, rođenog 1877. godine, i Jakoba Novalića, rođenog

¹⁸ Isto.

¹⁹ Spomenica škole u Velikim Zdencima datira u 19. stoljeće, veoma je zanimljiva i zaslužuje zasebno istraživanje. Također postoji i Spomenica Češke osnovne škole u Velikim Zdencima koja se vodi nakon Drugog svjetskog rata. U uvodnom dijelu se govori o povećanju broja školske djece kao posljedica doseljavanja velikog broja čeških obitelji nakon 1885. godine.

²⁰ Spomenica Sedmogodišnje škole u Grubišnom Polju.

1870. godine.²¹ Oni svjedoče da je školu pohađalo više poznatih Grubišnopoljaca, na čelu s pjesnikom Petrom Preradovićem.²² Školu je u Grubišnome Polju 1830. godine pohađao Ivan vitez Trnski, pjesnik, prvi župan i pukovnik te ju je završio s vrlo dobrim uspjehom.²³ Nastava je održavana na njemačkome jeziku, a učitelji, koji su predavali u školi, nisu poznati.

Svi dostupni podaci ukazuju na prisutnost škole tijekom 19. stoljeća jer je tada Vojna krajina obuhvaćala i prostor Grubišnoga Polja. Školstvo je do 1881. godine bilo pod vojnom upravom Dvorskoga vojnoga vijeća, a kasnije Ratnoga ministarstva u Beču te naposljetku Generalkomande u Zagrebu.²⁴

Nadalje, Novalić i Čubelić svjedoče da je školska zgrada prvotno bila na uglu šetališta, a nakon ukinuća Vojne krajine (1871.), hrvatska se narodna škola premješta u zgradu kraj župnoga stana u Čubelićevoj kući.²⁵ Prvi je učitelj u toj školi bio N. Kijurina, a nakon njega Vjekoslav Klemen koji je od 1877./1878. godine stekao više od 30 godina učiteljskoga iskustva te je jedno vrijeme bio i upravitelj škole.²⁶

Škola je bila dvorazredna do 1888. godine, kada ponovno mijenja lokaciju i premješta se u preuređenu zgradu žitnoga magazina. Na toj je lokaciji bila i 1949. godine, odnosno u vrijeme pisanja Spomenice. Zgradu je preuredilo Općinsko poglavarstvo, a sadržavala je i tri učiteljska stana. Škola se proširivala do petorazredne i u toj se zgradi nastava održavala sve do 1956. godine, kada je izgrađena nova da-

²¹ Isto.

²² Školu su u Grubišnome Polju pohađali Rasuhin, kasnije poznati liječnik u Zagrebu, slikar Marijan Matijević te matematičar i akademik Vilko Niče.

²³ Monografija OŠ Ivana Nepomuka Jemeršića, šk. godine 1956./1957. – šk. godine 2006./2007., *Pedeset godina Bijele labudice*, OŠ Ivana Nepomuka Jemeršića, Školska knjiga, Zagreb, 2007., str. 14.

²⁴ A. Cuvaj, *Građa za povijest školstva kraljevinâ Hrvatske i Slavonije od najranijih vremena do danas*, knj. 3, Kr. hr. slav. – dalm. zem. vlada, Odjel za bogoštovlje i nastavu, Zagreb, 1909, str. 420.

²⁵ Postojale su narodne (elementarne) škole koje su uzdržavale općine. One su imale konfesionalan značaj i obuku na narodnome jeziku. Državne su škole bile trivijalke kao početne i glavne škole u vojnim komunitetima, jedne i druge s njemačkim nastavnim jezikom. Uz njih su postojale i njemačke općinske škole u kojima se tek nakon 1868. godine uči materinski jezik. Trivijalke su polazili birani učenici nakon dvogodišnje narodne škole koja je bila na vrlo niskoj razini, a većina ih općina nije mogla uzdržavati (Mirjana Gross, Agneza Szabo, *Prema hrvatskome građanskom društvu*, Globus, Zagreb, 1992., str. 403.).

²⁶ Vjekoslav Klemen je, osim učiteljskog poziva, bio i požrtvovan vatrogasac, osnovao je Građansku čitaonicu u čijem sastavu je djelovala glumačka sekcija. Uređuje i šetalište u središtu mjesta i započinje izdavati „Učiteljski glasnik“, utemeljitelj je „Ilovskog učiteljskog društva“ i „Učiteljske štedne i posmrtno zadruge“. Bio je i pisac te uređuje „Veliki učiteljski kalendar“ sa „Šematizmom pučkog učiteljstva“ 1900. godine (Franjo Frntić, Vjenceslav Herout, *Vila bilogorska*, Ogranak Matice hrvatske Grubišno Polje, Grubišno Polje, 1995, str. 73.). Vidjeti: Ilija Pejić. Čitaonice u Grubišnome Polju: kulturni život Grubišnoga Polja od razvojačenja 1871. do kraja Drugog svjetskog rata 1945. Zagreb – Bjelovar: HAZU, Zavod za znanstvenoistraživački i umjetnički rad, 2014., str. 24-27, 37-53.

našnja zgrada osnovne škole.²⁷ U početku školu su pohađali učenici iz Grubišnoga Polja, Poljana, Orlovca i Malih Zdenaca.²⁸

Spomenica nadalje opisuje izgled grubišnopoljskih kuća koje su oko 1880. bile sagrađene od drveta i prekrivene slamom te se u njoj mogu pronaći podaci o gradnji ceste od pravca Zdenaca, a nešto kasnije i prema Ivanovom Selu.²⁹

U razdoblju do 1941. godine u školi su radili sljedeći učitelji: Petranović, Gojić, Miloš Borojević, Rajmunda Osnih, Sidonija Bakić, Stjepan Čubelić, Đorđe Belovitić, Mijo Sabolek, Danica Kapsa, Štefa Virand, Zlata Hrubi, Stjepan Ferenčaković, Nikola Knežević, Ilija Jovanović, Marijan Gorapić, Hermina Klepić, Branka Klepić, Ljubica Utvić, Jovo Bastašić, Nevenka Radanović, Ankica Đuroković i Božica Orlušić.³⁰

U Grubišnome Polju dugo su djelovale samo niže pučke škole s četiri razreda i jednom godinom opetovnice.³¹ Broj učenika nije bio velik i sve se više smanjivao početkom 20. stoljeća jer su otvarane škole u susjednim selima.³² Godine 1909. zbog pojačane mađarizacije prvi je put otvorena i Julijanska odnosno Mađarska škola.³³

Na potrebu otvaranja više škole ukazale su nakon Prvoga svjetskoga rata činovničke, obrtničke i trgovačke obitelji, i to kako ne bi morale slati djecu u veće gradove.³⁴

Problem je sve do 1956. godine bio nedostatak prostora. Unatoč tomu, Niža građanska škola osnovana je početkom dvadesetih godina, a prvi upravitelj bio je Josip Jankač. U početku je u prvi razred upisano 60 učenika, a kasnije taj broj opada.³⁵ Iz Upisnice i Matične knjige ove škole za razdoblje od školske godine 1928./1929. do 1931./1932. vidljivo je da je prva generacija ove škole bila upisana 1925. godine. Iz tih se dokumenata mogu doznati podaci o uspjehu učenika, njihova vjeroispovijest te predavači u školi. Zanimljivo je da se do 1929. godine pod narodnošću učenika navodi SHS, a kasnije jugoslavensko. Najviše je bilo katolika, nešto manje pravoslavaca, a najmanje izraelićana i evangelika.³⁶

²⁷ Zgrada se nalazila na mjestu današnje policijske postaje.

²⁸ Spomenica Sedmogodišnje škole u Grubišnom Polju.

²⁹ Isto.

³⁰ Isto.

³¹ Vjenceslav Herout (2012), Građanska škola u Grubišnom Polju između dva svjetska rata, *Pučki kalendar Bjelovarsko-bilogorske županije, Čvor, Bjelovar*, str. 138.

³² Isto.

³³ Franjo Frntić, Vjenceslav Herout, *Vila bilogorska*, Ogranak Matice hrvatske Grubišno Polje, Grubišno Polje, 1995, str. 60.

³⁴ Vjenceslav Herout, *Građanska škola u Grubišnom Polju...*, str. 138.

³⁵ Isto.

³⁶ Isto.

U Izvještaju za školsku godinu 1937./1938. škola se službeno zvala Državna mješovita građanska škola Petra Preradovića poljoprivrednoga pravca u Grubišnom Polju.³⁷

Od otvaranja škole do 1941. godine kao njeni predavači navode se: Josip Jankač, Gustav Keleman, Petar Sivjanović, Rudolf Fabijančić, Josipa Perković, Jelka Tomić, Josip Šmid, Milica Šmid, Stjepan Umbehend, Pšeničnik, Danica Vučković, Dušan Vujnović, Bojana Matić, Marija Jelačec, Ladislav Zbožinek, Nikola Jambrec, Mirjana Jambrec, Lida Randić, Tihomir Prodanović, Mirko Krčnar, Ivo Matoničkin, Slavko Malek, Ema Vrdoljak, Danica Negri i Mira Bifflin.³⁸

Izvještaj za školsku godinu 1937./1938. sadrži podatke o opremljenosti školskih kabineta te broj knjiga u školskoj knjižnici. On je za nastavnike iznosio 404 knjige, a za učenike 366 te zbirku udžbenika od 201 knjige.³⁹

Izvještaj i kalendar (ljetopis) školske godine 1937./1938. govori o izvannastavnom radu škole. Primjerice, 6. rujna 1937. godine proslavljen je rođendan Njegova Veličanstva kralja Petra II. Učenici su zajedno s nastavnicima sudjelovali u bogoslužju u objema crkvama i u proslavi u Sokolskome društvu.⁴⁰ Početak školske godine obilježen je sazivom Duha Svetoga i čitanjem disciplinskih pravila. „Na dan sahrane predsjednika Čehoslovačke Tome Masarika, 21. rujna 1937., nije bilo obuke.“⁴¹ Prigodnim predavanjima obilježavao se Jadranski dan (31. listopada), Dan mira (11. studenoga), Dan ujedinjenja (1. prosinca). Također su obilježavani Strossmayerov dan (4. veljače), Dan Zrinskog i Frankopana (30. travnja) te Dan sv. Ćirila i Metoda (24. svibnja). Priređena je i prva javna tjelesna vježba 5. srpnja, a završetak školske godine prigodno je obilježen izložbom učeničkih radova. Izvještaj sadrži i popis svih učenika koji su te školske godine pohađali ovu školu, ocjenu njihova općeg uspjeha te popis udžbenika koji su se koristili u pojedinim razredima.⁴² Iz Izvještaja je vidljivo da su roditelji plaćali školarinu.

Prije samoga početka Drugoga svjetskoga rata u Grubišnom Polju pojavio se problem nedostatka školskoga prostora pa je nastava za jedan manji broj učenika nižih razreda održavana u jednoj zgradi između današnje pošte i općinske zgrade.⁴³

³⁷ Isto, str. 139.

³⁸ Spomenica Sedmogodišnje škole u Grubišnom Polju.

³⁹ Vjenceslav Herout (2012), *Građanska škola u Grubišnom Polju između dva svjetska rata, Pučki kalendar Bjelovarsko-bilogorske županije, Čvor, Bjelovar*, str. 139.

⁴⁰ Isto, str. 140.

⁴¹ Isto.

⁴² Isto.

⁴³ Isto.

Osim toga, u Spomenici Sedmogodišnje osnovne škole, osim školskih prilika, veoma su detaljno opisana zbivanja tijekom Drugoga svjetskoga rata, stradavanje stanovništva i prisutnost različitih vojnih postrojbi: ustaša, domobrana, njemačke vojske, partizana, pa čak i Čerkeza. Školska zgrada izdržala je napade i protunapade zaraćenih strana. Nastava je u razdoblju od 1941. do 1945. godine bila često prekidana jer je u školi bila smještena vojska te se održavala u iznajmljenim sobama. Spomenica bilježi nedostatak udžbenika kao i pisaćeg i „risanjeg“ materijala.⁴⁴ Nadalje govori i o postojanju njemačke škole 1942. godine u zgradi u kojoj je nakon rata bio smješten kotarski prosvjetni odsjek. O njoj nema pisanih izvora, a prestala je postojati nakon prvog partizanskog napada na Grubišno Polje kada je, prema svjedočenju, učitelj pobjegao. Duži prekid rada škole zbog ratnih djelovanja trajao je od siječnja do svibnja 1945. godine.

Zanimljivo je kako je unatoč ratnoj situaciji u listopadu 1944. godine u Grubišnom Polju održan političko-pedagoški tečaj za učitelje nižih pučkih škola s područja grubišnopoljskog i daruvarskog kotara, a istovremeno i za učitelje gimnazije u Daruvaru.⁴⁵

Spomenica svjedoči: „11. siječnja 1945. zašao je neprijatelj u mjesto. Školske prostorije u prizemlju bile su pretvorene u konjušnice, a školski ormari u jasje. Učenička i nastavnička knjižnica je potpuno uništena. Knjige su pobacane po podu, gdje su bili smješteni konji. Sav školski inventar je posve uništen osim fizikalnih aparata koji su bili zakopani u jednoj prostoriji školske zgrade. Tako su propale i kemijska, prirodopisna, zemljopisna i historijska zbirka koje su bile vrlo lijepo uređene.“⁴⁶

Školska su djeca u veljači 1945. godine s jednim dijelom učitelja evakuirana preko Mađarske i Baranje u Vojvodinu u mjesto Bajmok gdje su smještena u dački dom. Ondje su pohađala nastavu do lipnja 1946.⁴⁷ Prestankom ratnih operacija nakon 1. svibnja 1945. nastavljen je rad niže pučke škole, a povratkom učenika i nastavnika iz Vojvodine i rad niže gimnazije – građanske škole.⁴⁸

Spomenica školske godine 1945./1946. ne temelji se više na sjećanjima suvremenika, već na detaljnijim zapisima o broju učenika, njihovoj nacionalnoj pripadnosti, broju zaposlenih nastavnika i radu na popravcima oštećenja u školi. Tako su te školske godine od prvog do četvrtog razreda školu pohađala 224 učenika⁴⁹, od čega su

⁴⁴ Spomenica Sedmogodišnje škole u Grubišnom Polju.

⁴⁵ Isto.

⁴⁶ Isto.

⁴⁷ Spomenica Sedmogodišnje škole u Grubišnom Polju.

⁴⁸ Vjenceslav Herout (2014), *Prošlost školstva Grubišnog Polja prema spomeničnim zapisima, Pučki kalendar Bjelovarsko-bilogorske županije, Čvor, Bjelovar, str. 133.*

⁴⁹ Spomenica, šk. god. 1945./1946.

bila 94 Hrvata, 68 Srba, 44 Čeha i 18 Mađara.⁵⁰ Učenici su sudjelovali u raznim priredbama te su sadili žir u šumi kraj sela Orlovca kako bi pomogli obnovi škole i njezinom opremanju.

Rješenjem Ministarstva prosvjete – Odjel za školstvo – br. 61.225.III. od 9. kolovoza 1946. godine spojene su niža GGimnazija i Osnovna škola u Grubišnome Polju u Sedmoljetku ili Sedmogodišnju školu.⁵¹ Kako bi se smanjila nepismenost, često su u školi održavani analfabetski tečajevi. Obilježena je dvadeset i deveta obljetnica Crvene armije, Tjedan čistoće, kao i Praznik rada 1. svibnja, kada je ujedno otvoreno ton-kino u Domu kulture. Također je održan i prvi pionirski slet s područja kotara.⁵² Broj učenika sljedećih će se godina povećavati te će školske godine 1948./1949. školu polaziti 500 učenika u devet razrednih odjela.⁵³

Školske godine 1949./1950. različitim je predavanjima i ekskurzijama obilježen Dječji tjedan, Dan mira, Tjedan šume te Tjedan narodnog prosvjeđivanja. U svim je događanjima Nastavnički savjet⁵⁴ bio angažiran brojnim predavanjima i izložbama. Na kraju školske godine održana je izložba radova, učenička priredba, fiskulturna svečanost.⁵⁵

Spomenica u školskoj godini 1950./1951. bilježi česte izmjene nastavnika te nedostatak kadra. Tako su, primjerice, četiri nastavnika bila raspoređena na 225 učenika nižih razreda, a njih sedam na 272 učenika viših razreda.⁵⁶

Zanimljivo je da je u školskoj godini 1950./1951. radom započela školska kuhinja, ali i mliječna kuhinja s besplatnom podjelom mlijeka, što je i danas ponovno praksa.

Zanimljiv je podatak da je školske godine 1951./1952. od ukupnog broja učenika (390) njih 299 ili 77% uspješno završilo razred, dok ih je na popravak upućeno 70. Čak 21 učenik ili 5,4% ponavljao je razred, što je velik broj u odnosu na današnje prilike.⁵⁷

Školske godine 1952./1953. na zahtjev Zajednice doma i škole izvršena je promjena pa je umjesto ruskoga jezika, koji se učio do 1951./1952. godine, uveden francuski jezik. Ova je školska godina izrazito zanimljiva zbog opisa stanja u školi: obučavalo se u dvjema zgradama, i to u četirima učionicama u staroj jednokatnoj

⁵⁰ Isto.

⁵¹ Spomenica, šk. god. 1946./1947.

⁵² Isto.

⁵³ Spomenica, šk. god. 1948./1949.

⁵⁴ Nastavničko vijeće.

⁵⁵ Spomenica, šk. god. 1949./1950.

⁵⁶ Spomenica, šk. god. 1950./1951.

⁵⁷ Spomenica, šk. god. 1952./1953.

zgradi, dok su ostale dvije prostorije na desnom istočnom krilu zgrade, kao i prizemni stan, zatvorene zbog opasnosti od rušenja. Dvije učionice zatvorene su već godine 1950./1951. i 1951./1952., kada je zatvoren i đački dom. Školi su dodijeljene dvije zgrade đačkoga doma, i to prva iza škole za učionice, a druga za nastavničke stanove. Tada je pokrenuto pitanje gradnje nove školske zgrade.⁵⁸

Spomenica detaljno opisuje i aktualna zbivanja prekida odnosa Jugoslavije sa SSSR-om te govori kako se to pozitivno odrazilo na Grubišno Polje, naročito u priredi.⁵⁹ Te iste godine, umjesto sedmogodišnje, obvezna postaje osmogodišnja škola. Vrlo je česta tema tada bila preopterećenost učenika nastavnim planom i programom.

U svibnju 1953. godine raspisan je natječaj za izgradnju nove školske zgrade prema idejnom rješenju ing. Nevena Šegvića te su u ljetu iste godine započeli radovi.⁶⁰ Školske godine 1954./1955. Rašenica i Grbavac postaju šestogodišnje škole.

U školskoj godini 1955./1956. stara je školska zgrada zbog dotrajalosti komisijski rashodovana, i to 25. svibnja 1955. zbog obrušavanja čelne fasade. Na novoj je školi rad obustavljen zbog nedostatka sredstava pa su osposobljene samo četiri prostorije.⁶¹ Konačno 1. listopada 1956. godine započinje nastava u novoj školskoj zgradi u pet učionica u prizemlju, dok su se istovremeno vršili radovi na katu. Osim toga, s radom započinje dvogodišnja večernja škola za odrasle u kojoj je bilo prijavljeno 15 polaznika. Redovna nastava započela je u prosincu, i to kada su završene sve prostorije te su niži razredi nastavu pohađali dopodne, a viši poslijepodne.

Slika 5. Osnovna škola 1956.

Slika 6. Osnovna škola danas

Škola je 26. lipnja 1957. godine proglašena eksperimentalnom po pitanju provođenja novog nastavnog plana i programa u konkurenciji stotinu škola u Hrvatskoj. Tako su četiri nastavnika upućena na seminare u Poreč, Crikvenicu i Zagreb.⁶² Spo-

⁵⁸ Isto.

⁵⁹ U Spomenici šk. god. 1952./1953. zapisano je: „ (...) Jugoslavija je od tada samostalno počela da izgrađuje socijalizam bez ruskih surovih metoda (...)”.

⁶⁰ Monografija OŠ Ivana Nepomuka Jemeršića šk. god. 1956./1957. – šk. god. 2006./2007., *Pedeset godina Bijele labudice*, OŠ Ivana Nepomuka Jemeršića, Školska knjiga, Zagreb, 2007, str. 17.

⁶¹ Spomenica, šk. god. 1955./1956.

⁶² Spomenica, šk. god. 1956./1957.

menica bilježi da se „karakteristike ovakove reformirane škole kojoj težimo sastoje u pronalaženju novih formi i metoda pomoću kojih bi nastavu prilagodili stvarnom životu i suvremenom društvenom razvitku.“⁶³ Zanimljiv je zapis da „danas nije više interesantan parni stroj i telefon, već danas djeca raspravljaju o atomskoj energiji, reaktivnim avionima, televiziji i umjetnim satelitima.“⁶⁴

U školskoj godini 1957./1958. proklamiran je zaključak Školskoga odbora od 24. ožujka 1955. godine kojim je navedeno da se škola treba nazvati imenom pokojnog Laze Tihomirovića, istaknutoga borca u narodnooslobodilačkome ratu.⁶⁵ Pod imenom Osnovna škola „Lazo Tihomirović“ radit će sve do školske godine 1991./1992.⁶⁶ Izviđačka organizacija započela je svojim radom 1958. godine i djelovala je do devedesetih godina.

Općinsko vijeće i Vijeće proizvođača na zajedničkoj sjednici održanoj 9. lipnja 1958. donosi Odluku o formiranju centralne Osmogodišnje škole u Grubišnome Polju.⁶⁷

Centralna Osmogodišnja škola obuhvaćala je čitavo područje tadašnje Općine Grubišno Polje s oko 800 učenika. Njome je obuhvaćeno osam razreda škole te učenici viših razreda iz sljedećih mjesta: Velikih Zdenaca, Malih Zdenaca, Velike Barne, Male Barne, Grbavca, Rašenice, Ivanovog Sela, Rastovca, Male Peratovice i Velike Dapčevice. Dolazak učenika u školu organiziran je autobusima i željeznicom.⁶⁸

Školske godine 1960./1961. ukupan je broj razrednih odjeljenja s područnim školama iznosio 50 s ukupno 1663 učenika.⁶⁹ Zbog preopterećenosti prostora otvoreni su peti razredi u Velikim Zdencima i Ivanovom Selu.

Šezdesete godine bile su u znaku napretka škole. Tako su se uvodile suvremenije metode rada za kvalitetnije ostvarivanje odgojnih i obrazovnih ciljeva te se provodilo doškolovanje nastavnika.

⁶³ Spomenica, šk. god. 1956./1957.

⁶⁴ Isto.

⁶⁵ Lazo Tihomirović bio je učenik grubišnopoljske osnovne škole, a kasnije je radio kao učitelj diljem bivše SFRJ.

⁶⁶ Monografija OŠ Ivana Nepomuka Jemeršića šk. god. 1956./1957. – šk. god. 2006./2007., *Pedeset godina Bijele labudice*, OŠ Ivana Nepomuka Jemeršića, Školska knjiga, Zagreb, 2007, str. 21.

⁶⁷ Centralizaciji nastave pristupilo se radi što pravilnije primjene Zakona o obveznom osmogodišnjem školovanju prema kojem učenici mogu dobiti bolju naobrazbu u većoj školi gdje je više učenika i stručnoga nastavnoga kadra te je bolja opremljenost nastavnim sredstvima (Spomenica šk. god. 1958./1959.).

⁶⁸ Dana 23. kolovoza 1960. donesen je Akt o osnivanju Osnovne škole „Lazo Tihomirović“. Tim je činom dovršena centralizacija škole.

⁶⁹ Spomenica Osmogodišnje osnovne škole, šk. god. 1960./1961.

Školske godine 1974./1975. u školi su bila zaposlena 62 nastavnika. Njih 56 imalo je višu stručnu spremu, dok ih je 6 imalo srednju stručnu spremu.⁷⁰ Te je školske godine od ukupno 1178 učenika pozitivno bilo ocijenjeno 1094 učenika ili 92,8%, a negativno 84 učenika ili 7,2%. Odličan je uspjeh postiglo njih 280, vrlo dobar 360, dobar 420, a dovoljan 133 učenika.⁷¹

Zbog dotrajalosti školskih zgrada u Velikim i Malim Zdencima školske je godine 1975./1976. pokrenuta izgradnja nove školske zgrade u Velikim Zdencima te nove školske dvorane za tjelesni odgoj. Sredstva za gradnju osigurana su samodoprinosom građana, donacijom Republičkoga fonda za nerazvijene i Republičke samoupravne interesne zajednice odgoja i osnovnoga obrazovanja. Inicijativa je potekla od građanke Velikih Zdenaca Vlaste Chloupek koja je živjela u Chicagu i darivala novce za izgradnju dvorane za tjelesni odgoj.⁷²

Unatoč investiranju, sedamdesetih godina nastavlja se opadanje broja učenika, posebice u područnim školama. Već 1977. godine učenici iz Malih Zdenaca pohađaju novu školu u Velikim Zdencima, a 1981. godine prestaje rad u područnim školama u Maloj Barni i Velikoj Peratovici. Spomenica bilježi opremanje više kabineta matične škole suvremenom opremom kao što su grafoskop, magnetofon, kino projektor i element filmovi po predmetima. Osim toga, područne su škole opremljene TV prijemnicima.

Škola je sudjelovala u nekim humanitarnim akcijama. Tako su se 1976. godine učenici svojim prilozima uključili u akciju međunarodne solidarnosti pod parolom „10 000 đačkih torbi za djecu Vijetnama“.

Školske godine 1982./1983. Spomenica se počinje pisati u novu knjigu. U nju se nastavlja upis podataka i do današnjega dana. Spomenica školske godine 1982./1983. donosi detaljan broj učenika i razreda u matičnoj školi i područnim školama. Tako je školska godina započela sa 939 učenika, od čega je 736 učenika matične škole.⁷³ Temeljni su problemi tih godina bile dotrajalost krova matične škole u Grubišnom Polju, potreba za uvođenjem centralnoga grijanja te izgradnja dvorane za tjelesni odgoj i prostora za školsku kuhinju. Uveden je novi nastavni plan i program te opisno ocjenjivanje učenika u nižim razredima. Zanimljivo je uključivanje škole u različite radne akcije kako bi se što više povezala sa sredinom u kojoj radi i djeluje. Školska

⁷⁰ Školu je posjetio dr. Stipe Šušar, sekretar za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SR Hrvatske. Upoznao je prisutne s problemima odgoja i obrazovanja te s reformama školskoga sistema usmjerenoga obrazovanja (Spomenica, šk. god 1974./1975.).

⁷¹ Monografija OŠ Ivana Nepomuka Jemeršića šk. god. 1956./1957. – šk. god. 2006./2007., *Pedeset godina Bijele labudice*, OŠ Ivana Nepomuka Jemeršića, Školska knjiga, Zagreb, 2007, str. 22.

⁷² Spomenica, šk. god. 1975./1976.

⁷³ Spomenica, šk. god. 1982./1983.

zadruga „Mali zadrugari“ imala je zapažene rezultate u uzgoju paprike i kukuruza, organizirala je društveno koristan rad za razredne zajednice u R.O. Kooperativi i Šumariji.

Dragocjen je zapis u Spomenici koji govori o životu Grubišnoga Polja 1983. godine. Tada je sagrađen hotel Bilogora i nekoliko stanova. Važan je podatak i o uređenju odnosno samoupravljanju škole kroz rad samoupravnih organa (Savjeta škole, Zbora radnika, delegacije prema interesnim zajednicama, delegacije prema Skupštini Općine). Kada su se rješavali problemi od šireg interesa u radu Savjeta sudjelovali su i predstavnici mjesnih zajednica, DPO⁷⁴ i učenika (donošenje programa škole, izvještaji na kraju školske godine, programi investicija i sl.). Od stručnih tijela u školi radili su Pedagoški savjet, Razredna vijeća, Nastavničko vijeće.⁷⁵

Zanimljiv je podatak od 31. kolovoza 1983. godine kada je 98,95% učenika uspješno završilo razred.

Sljedećih godina broj učenika bio je od 900 do 950 te je uočen daljnji pad broja učenika. Tako je školske godine 1985./1986. ukinuta područna škola u Rastovcu, a školske godine 1989./1990. ona u Turčević Polju.⁷⁶

Školske godine 1983./1984. postavljen je novi krov na školsku zgradu umjesto dotadašnjeg ravnoga krova koji je počeo prokišnavati. Promijenjeni su prozori i stavljena je nova fasada te su okrećene sve prostorije. Nadalje, iz školske godine 1986./1987., osim podataka o početku školske godine, broju učenika i nastavnika, postoje informacije o izgradnji raskrižja u središtu Grubišnoga Polja i postavljanju semafora.⁷⁷ Školska dvorana za tjelesni odgoj bila je u fazi postavljanja krova. Već ovdje postoji nagovještaj događanja koja uskoro predstoje – smanjenje broja djece kao rezultat pada broja stanovnika u Općini.

Godina 1987./1988. nagovještaj je krize u tadašnjoj državi, što će se nastaviti i 1988./1989.⁷⁸ Iste godine zabilježena je i izmjena *Zakona o osnovnom odgoju i obrazovanju* koja donosi ukidanje opisnoga ocjenjivanja i mogućnost zapošljavanja

⁷⁴ Društveno politička organizacija. Prema Ustavu iz 1974. godine to su bile sljedeće organizacije: Savez komunista, Socijalistički savez radnog naroda i Savez sindikata, Savez socijalističke omladine i Savez udruženja boraca narodnooslobodilačkog rata. Dostupno na mrežnoj stranici: <http://www.daz.hr/vodic/site/article/h-politicke-stranke-dpo-e-i-sindikati/1/4> (pristupljeno 28. listopada 2018.).

⁷⁵ Spomenica, šk. god. 1982./1983.

⁷⁶ Monografija OŠ Ivana Nepomuka Jemeršića šk. god. 1956./1957. – šk. god. 2006./2007., *Pedaset godina Bijele labudice*, OŠ Ivana Nepomuka Jemeršića, Školska knjiga, Zagreb, 2007, str. 22.

⁷⁷ Spomenica, šk. god. 1986./1987.

⁷⁸ Stanje je opisano riječima: „Opća kriza koja je duboko zahvatila našu zemlju i ekonomski i politički ima odraza na našu sredinu. Štrajkovi radnika, mitinzi, nesloga u organima zemlje i među republikama negativno utječe na raspoloženje ljudi. (...) Inflacija koja iz dana u dan raste, svakodnevno povećanje cijena ne ostavlja ni našu sredinu po strani (Spomenica, šk. god. 1988./1989.).

nastavnicima koji su završili Pedagošku akademiju bez obveze doškoloavanja kao što je to bilo dosad.

Školska godina 1990./1991. započela je s ukupno 899 učenika u 40 razrednih odjela, i to 9 nižih razrednih odjela matične škole i 11 u područnim školama te dvadeset viših razrednih odjela. U po jednom paralelnom razrednom odjelu nastava se održavala na češkome jeziku i u dva kombinirana razredna odjela u područnoj školi u Ivanovome Selu.⁷⁹

U školskoj godini 1991./1992. Spomenica svjedoči o ratnim zbivanjima, o odlasku srpskoga pučanstva u bilogorska sela i početku minobacačkoga napada iz tih istih sela na Grubišno Polje. Zbog nastale situacije formirane su jedinice Zbora narodne garde i policije.⁸⁰ Nadalje je opisano raketiranje središta Grubišnoga Polja dana 22. rujna 1991. kada je pala avionska bomba, tzv. krmača te je tada ranjen nastavnik engleskoga jezika, dok je 14. listopada nastavnik tehničke kulture poginuo u prometnoj nesreći na zadatku. Popravni ispiti zakazani za 22. i 23. kolovoza, kao i sam početak nastave, bili su odgođeni na neodređeno vrijeme.

U školu se u to vrijeme useljava hrvatska vojska, a radili su samo ravnatelj, blagajnica, kućni majstor i spremačica, dok je ostalim djelatnicima ulaz bio zabranjen. Oni su imali obvezu javljanja jedanput tjedno na svoje radno mjesto. Dana 20. rujna evakuirana su djeca, uglavnom ona češke nacionalnosti, iz Ivanovoga Sela i Donje Rašenice u Češku te su izbjegla napad na Ivanovo Selo 21. rujna i stradavanje civila koji su pod neprestanom kišom granata sahranjeni u parku ispred škole.

Nastava nije započinjala zbog stalnih minobacačkih i zračnih napada. Opisana je i operacija Otkos –10 kojom je organizirano hrvatska vojska od 31. listopada 1991. godine do 1. studenoga 1991. godine oslobodila grubišnopoljsko područje. Nakon operacije Otkos 10 pronađeni su u školi u Velikoj Peratovici masakrirani civili koje su pobunjeni Srbi poubijali prilikom povlačenja.

Konačno je 2. prosinca 1991. godine održana sjednica Učiteljskoga vijeća, izvršeno je evidentiranje učenika i 9. prosinca 1991. godine počela je redovna nastava s 550 učenika.⁸¹ Nastava je često prekidana zbog svakodnevnih zračnih uzbuna te je nastavni sat trajao 35 minuta. Broj učenika neprestano se povećavao. Nastava je organizirana na katu škole, dok je u prizemlju škole bila smještena Hrvatska vojska. Potpisivanjem Sarajevskoga primirja nastava se normalizirala i nastavni je sat produžen na 40 minuta. Početkom veljače 1992. godine Hrvatska je vojska iselila, a svi

⁷⁹ Radile su sljedeće područne škole s ukupno 167 učenika u 11 razrednih odjela: Veliki Zdenci, Ivanovo Selo, Donja Rašenica, Grbavac, Velika Dapčevica, Mala Peratovica, Velika Barna.

⁸⁰ Spomenica, šk. god. 1991./1992.

⁸¹ Isto.

su učenici položili popravne ispite i dobili svjedodžbe. Radilo se po ratnom 70% planu.⁸² Nastava se provodila u tri obrazovna razdoblja. Prvo obrazovno razdoblje završilo je 28. veljače 1992. godine. U drugom obrazovnom razdoblju nastava se normalizirala i sat je trajao 45 minuta te su proslavljeni uskršnji blagdani. Treće obrazovno razdoblje trajalo je do 1. srpnja 1992. godine, kada je završena nastavna godina. Zbog ratne situacije i odlaska učenika srpske nacionalnosti s našega područja zatvorene su područne škole u Velikoj Dapčevici, Maloj Peratovici i Velikoj Barni. Tada škola mijenja naziv u Osnovna škola *Ivana Nepomuka Jemeršića*, a ime nosi po grubišnopoljskome župniku s kraja 19. i početka 20. stoljeća. Dana 24. veljače 1992. g. započela je izborna nastava iz vjeronauka u koju se uključilo 90% učenika. Nastavu su u školi također pohađali učenici prognanici s područja općine Daruvar, Pakrac, Lipik, Osijek, Beli Manastir, Vinkovci, Slavonski Brod, Livno, Stolac, Bosanski Brod, Srijemska Mitrovica. Na kraju nastavne godine od ukupno 633 učenika 15 ih je išlo na popravne ispite i svi su završili s uspjehom, dok je 8 učenika ponavljalo razred. Kulturna i javna djelatnost škole bila je ograničena. Prema naputku Ministarstva prosvjete iz sigurnosnih razloga nisu organizirani izleti i ekskurzije učenika. Po prvi je put obilježen Dan državnosti s dvije kazališne predstave. U školi je radilo 28 nastavnika predmetne nastave i 17 nastavnika razredne nastave.

Školska godina 1992./1993. bilježi porast broja učenika dolaskom izbjeglica iz Bosne i Hercegovine u okolna napuštena sela. Školu je pohađalo 27 učenika čiji su očevi poginuli u Domovinske ratu te su za njih osigurani besplatni udžbenici i prehrana u školskoj kuhinji.⁸³ Uređivan je školski okoliš, a u tome su sudjelovali svi radnici i učenici škole. Organizirane su priredbe za Uskrs i Božić, učenici su sudjelovali na natjecanju iz matematike i Lidranu te je obilježen Dan škole.

Narednih godina nastavlja se rad na opremanju i obnovi škole. Tako je školske godine 1995./1996. obnovljena fasada, otvorena informatička učionica, okrečena kompletna škola, učionice su opremljene televizorima i videorekorderima, uređena je školska knjižnica, a učionica fizike je opremljena novom zbirkom.

Spomenica bilježi školske godine 1996./1997. i uspjehe u natjecanjima te tada škola dobiva državne prvake u streljaštvu. Osim toga, značajno je i prvo mjesto na međunarodnom natjecanju u karateu u Mađarskoj.⁸⁴ Te su školske godine održane brojne priredbe: obilježen je Međunarodni dječji tjedan, Dan oslobođenja općine Grubišno Polje, Sv. Nikola, božićni program, a obilježeno je i 40 godina „Bijele la-

⁸² Treba istaknuti da je tijekom cijele školske godine ponašanje učenika bilo na zavidnom nivou, bili su vrijedni, učili su, a disciplinskih problema nije bilo (Spomenica šk. god. 1991./1992.).

⁸³ Spomenica, šk. god. 1992./1993.

⁸⁴ Spomenica, šk. god. 1996./1997.

budice“ kvizom „Upoznajmo svoj grad“. Izlazi list „Žutokljunac“ te su obilježeni blagdan Sv. Josipa i Valentinovo.⁸⁵

Školske godine 1997./1998. uspostavljena je suradnja s Hrvatskom manjinskom samoupravom u Sellyeu u Republici Mađarskoj i Osnovnom školom „Geza Kiš“ te se ta suradnja nastavlja i do današnjega dana. Učenici su sudjelovali na državnom natjecanju iz fizike i međunarodnom natjecanju u karateu.

Godine 1999. započeli su radovi na sanaciji školske športske dvorane čija je izgradnja započela još osamdesetih godina. Radilo se i na uvođenju centralnoga grijanja u matičnu školu. Investitor je bilo Ministarstvo razvitka i obnove. Športska dvorana svečano je otvorena 2000. godine.

Učenici 6. razreda sudjelovali su školske godine 2001./2002. u dječjoj emisiji Turbo limach show.

U školskoj godini 2006./2007. planiranje i programiranje rada izvršeno je prema Hrvatskom nacionalnom obrazovnom standardu (HNOS).⁸⁶ Mjesečno integracijsko-korelacijsko planiranje obavljano je na sjednicama razrednih vijeća. Provedeno je eksperimentalno vanjsko vrednovanje učenika 8. razreda.⁸⁷

Važno je spomenuti da je povodom Dana škole obilježeno 50 godina postojanja „Bijele labudice“, kako je Osnovna škola nazvana pedesetih godina. Tom je prigodom izdana monografija posvećena toj obljetnici te je obilježeno 30 godina rada u školskoj zgradi u Velikim Zdencima. Za tu je priliku izdan i podlistak *Zdenac*.⁸⁸

Iako je od 1991. godine broj učenika škole bio u rasponu od 500 do 750, školske je godine 2010./2011. zamijećen pad na 495 učenika.

Školske godine 2013./2014. uspostavljena je suradnja s Udrugom invalida i ostvaren je projekt „Naš zavičaj u Domovinskoj ratu“. U okviru školskoga preventivnoga programa realizirana su dva projekta: „Zdrav život za pet“ i „Živim život bez nasilja“.

Zajedničkim radom tijekom zimskih praznika 2014./2015. godine ureden je hol škole, učenici su oslikali zidove, jedna učionica pretvorena je u blagovaonicu, a tvrtka T-com donirala je polovni namještaj. Djelatnici škole i roditelji zajednički su uljepšali školski okoliš u Velikim Zdencima i Grubišnome Polju te je renovirana školska knjižnica.⁸⁹

⁸⁵ Isto.

⁸⁶ Hrvatski nacionalni obrazovni standard.

⁸⁷ Spomenica, šk. god. 2006./2007.

⁸⁸ Spomenica, šk. god. 2006./2007.

⁸⁹ Spomenica, šk.god.2014./2015.

Smanjenje broja učenika nastavlja se i u školskoj godini 2015./2016. Sveukupno su područne i matična škola brojile 403 učenika. Uveden je mađarski jezik (model c) od 1. do 8. razreda. U matičnoj se školi i u područnoj školi u Velikim Zdencima izborna nastava češkoga jezika i kulture po modelu c održava također od 1. do 8. razreda. U Ivanovom Selu nastava je organizirana za učenike češke nacionalne manjine na češkome jeziku po modelu a. U školi je te školske godine radilo 7 pomoćnika u nastavi.⁹⁰

Školske godine 2016./2017. ukupno je bilo 412 učenika, a od toga ih je u matičnoj školi 357 te su oni raspoređeni u 18 razrednih odjela.⁹¹ U Ivanovom Selu ima 13 učenika u dva dvorazredna kombinirana odjela, a u Velikim Zdencima 35 učenika u dva čista razredna odjela 1. i 4. razreda te jednom kombiniranom razrednom odjelu 2. i 3. razreda. Ukupno u školi radi 13 učitelja razredne i 26 učitelja predmetne nastave, ravnateljica, pedagoginja, knjižničarka te administrativno-tehničko osoblje.

Tablica 1. Broj učenika u osnovnoj školi u odabranim školskim godinama

ŠKOLSKA GODINA	BROJ UČENIKA
1948./49.	500
1957./58.	800
1960./ 61.	1663
1974./75.	1178
1882./83.	939
1990./ 91.	899
1991/ 92.	550
1994/ 95.	742
1999./ 00.	659
2010./ 11.	495
2015./ 16.	420
2016./17.	412
2017./18.	414
2018./19.	428

⁹⁰ Spomenica, šk. god. 2015./2016.

⁹¹ Od 405 učenika 402 su uspješno završila razred.

Povijesni razvoj srednjoškolskog obrazovanja

Srednjoškolsko obrazovanje u Grubišnome Polju započinje školske godine 1961./1962. Tada je daruvarska Ekonomska škola otvorila Područni odjel u Grubišnome Polju koji je postojao tri školske godine: 1961./1962., 1962./1963. i 1963./1964.

Odlukom Skupštine Općine Grubišno Polje na 11. zajedničkoj sjednici Općinskoga vijeća i Vijeća radnih zajednica 29. lipnja 1964. godine pod brojem 610.–221/1964.–3 donesen je akt o osnivanju Gimnazije u Grubišnome Polju. Tako je 1. rujna 1964. godine utemeljena prva samostalna srednja škola u Grubišnome Polju – Opća gimnazija.⁹²

Otvaranjem Gimnazije, Ekonomska je škola prestala s radom. Nastava je organizirana u vrijeme trajanja Ekonomske škole i u prvih deset gimnazijskih godina u prizemlju Osnovne škole i Narodnoga sveučilišta (danas Centar za kulturu i informiranje). Nastava tjelesne i zdravstvene kulture izvodila se u učionicama, u školskome dvorištu i Sokolani u parku.⁹³ Ukoliko bi to razvitak osnovne škole zahtijevao, u planu je bila i izgradnja montažne zgrade s učionicama.⁹⁴ Prosječan broj učenika koji je završavao osmi razred bio je 111 te je njihov priljev u Gimnaziju bio osiguran.

Godine 1970. Gimnazija od prvog do četvrtog razreda broji 114 učenika. Sudeći prema materijalnim uvjetima sredine, Gimnazija je jedini tip škole koji je tada mogao biti osnovan i čiji je rad Skupština Općine mogla kontinuirano održavati. U razdoblju od 1964. do 1970. godine ukupno je 315 učenika upisalo prvi razred Gimnazije. Budući da su Gimnaziju pohađali većinom odlični i vrlo dobri učenici boljega imovinskoga statusa, veliki je dio učenika odlazio u okolne škole u privredi. Mnogi nisu ni nastavili školovanje, neki zbog nemogućnosti financiranja, a neki zbog udaljenosti okolnih sela. Svi navedeni podaci ukazivali su na potrebu osnivanja samostalnoga srednjoškolskoga centra.⁹⁵

Prema prijedlogu Inicijativnoga odbora za osnivanje Srednjoškolskoga centra u Grubišnome Polju, Srednjoškolski bi centar trebao imati Gimnaziju – općega smje-

⁹² Arhiv SŠ Bartola Kašića: Odluka Skupštine Općine Grubišno Polje pod brojem 610.–221/1964.–3 – akt o osnivanju Gimnazije u Grubišnome Polju

⁹³ Dostupno na mrežnim stranicama: <http://ss-bkasica-grubisnopolje.skole.hr/skola/povijest> (pristupljeno 29. listopada 2018.).

⁹⁴ Zapisnik komisije za utvrđivanje uvjeta rada sastavljen dne 18. lipnja 1964. godine u prostorijama Osnovne škole „Lazo Tihomirović“ u predmetu otvaranja I. razreda gimnazije u Grubišnome Polju i utvrđivanja uvjeta za početak rada.

⁹⁵ Arhiv Srednje škole Bartola Kašića Grubišno Polje; Dokument: Osnovni geografsko-demografsko-ekonomski podaci općine Grubišno Polje, 1970.

ra i Opću srednju školu koja bi obuhvaćala metalski smjer, trgovinsko-ekonomski smjer, kemijsko-prehrambeni smjer i općeozanatski smjer.⁹⁶

U uvjetima reforme odgoja i obrazovanja omladine na drugom školskom stupnju Skupština Općine Grubišno Polje donijela je 26. veljače 1971. godine odluku o osnivanju Srednjoškolskoga centra koji čine: Opća srednja škola metalskoga usmjerenja i Gimnazija.⁹⁷ Također je bilo potrebno izgraditi novi prostor. Isti dokument govori i o financiranju izgradnje novoga prostora: „Problem je privredna nerazvijenost općine i ograničena mogućnost investiranja u objekte nužne za izvlačenje općine iz postojećih nepovoljnih uvjeta egzistencije njezinoga stanovništva, pa i školstva.“ Referendumom je 21. rujna 1971. godine raspisan samodoprinos i izgradnja infrastrukture te se iz tih sredstava trebao ostvariti udio sufinanciranja objekata Srednjoškolskoga centra u Grubišnome Polju.⁹⁸ Izrađen je idejni projekt prema kojemu je bilo potrebno izgraditi Srednjoškolski centar i fiskulturnu dvoranu za potrebe toga Centra i Osnovne škole.

Slika 7. Srednja škola 70-tih

⁹⁶ Arhiv Srednje škole Bartola Kašića Grubišno Polje; Dokument o osnivanju Srednjoškolskoga centra koji donosi Inicijativni odbor za osnivanje Srednjoškolskoga centra u Grubišnom Polju, 1970.

⁹⁷ Arhiv Srednje škole Bartola Kašića Grubišno Polje; Investicioni program za Srednjoškolski centar u Grubišnom Polju, u službenom Glasniku Općine Grubišno Polje od 27. 11. 1971. godine III. broj 1. objavljena je Odluka o osnivanju Srednjoškolskoga centra.

⁹⁸ Arhiv Srednje škole Bartola Kašića Grubišno Polje; Skupština Općine Grubišno Polje, Predsjednik, broj: 01–1134/1-1971. godine, Republičkoj zajednici za financiranje usmjerenog obrazovanja SRH Zagreb, Zahtjev za investicioni kredit u iznosu 3,456.636 din.

Slika 8. Srednja škola danas

Osim nove školske zgrade izgrađene 1974. godine, u dvorištu je izgrađena školska radionica „Tehničar“ u kojoj se obavljala praktična nastava strojarških zanimanja te ona i danas ima istu funkciju. Sagrađena je i upravna zgrada te zapadno krilo školske zgrade. Spomenica Osnovne škole u školskoj godini 1974./1975. bilježi: „Za vrijeme školskih praznika srednjoškolski se centar preselio iz naših prostorija u vlastitu zgradu pa je time znatno olakšan rad. Nestalo je gužve po hodnicima zbog pretrpanosti, a i problema koji su se javljali s obzirom na dva različita uzrasta učenika.“⁹⁹

Sedamdesetih godina Srednja škola obrazovala je učenike u više programa: opća gimnazija, strojarstvo, industrija i poljoprivreda te tekstil. U strojarском programu bila su zastupljena sljedeća zanimanja: automehaničar, strojobravar, kovinotokar, autolimar, autolakirer, limar, zavarivač, strojarski tehničar.¹⁰⁰ U industrijskom i poljoprivrednom programu obrazovana su zanimanja: pekar, prehrambeni tehničar, ratar, stočar te jedno vrijeme ribnjačar.¹⁰¹ Uvođenjem srednjega usmjerenoga obrazovanja 1976. godine umjesto gimnazije uvedeno je zanimanje matematičar – informatičar, a nakon njega se školovanje nastavljalo na fakultetima. U sklopu Srednje škole u Grubišnome Polju u okviru programa osposobljavanja postojala je i autoškola. U skladu s odredbom Zakona o srednjem obrazovanju i zahtjevima reforme odgoja i usmjerenoga obrazovanja, na sjednici Savjeta Srednjoškolskoga centra Grubišno Polje održanoj 8. srpnja 1977. godine Srednjoškolski centar mijenja naziv u Centar za odgoj i usmjerenoga obrazovanje.

⁹⁹ Spomenica osnovne škole, šk. god. 1974./1975.

¹⁰⁰ Arhiv SŠ Bartola Kašića Grubišno Polje; Odluke o upisima od školske godine 1971./1972.

¹⁰¹ Dostupno na mrežnim stranicama: <http://ss-bkasica-grubisnopolje.skole.hr/skola/povijest> (pristupljeno 29. listopada 2018.).

Temeljem Rješenja Republičkoga komiteta za prosvjetu, kulturu, fizičku i tehničku kulturu (broj 4411/1-1986) od 18. travnja 1987. godine Centar za odgoj i usmjereno obrazovanje Grubišno Polje ispunjava uvjete za izvođenje obrazovnog programa prirodoslovno-matematičkog smjera, tehničar, strojarski tehničar, mljekar, ratar i ribnjačar.¹⁰²

Temeljem zahtjeva Centra za odgoj i usmjereno obrazovanje Grubišno Polje, Komitet za prosvjetu, kulturu, fizičku i tehničku kulturu donosi Rješenje da Centar za odgoj i obrazovanje Grubišno Polje ispunjava uvjete za izvođenje programa opće gimnazije s jednim odjeljenjem 1990./1991. godine. To je značilo ponovno vraćanje gimnazijskog programa. Ratne godine 1991. u školi je bilo smješten Zbor narodne garde i nastava se nekoliko mjeseci nije odvijala.

Odlukom Vladina povjerenika za Grubišno Polje od 2. ožujka 1992. godine škola dobiva naziv Srednja škola *Bartola Kašića*.¹⁰³ Škola je obrazovala sljedeće programe: opća gimnazija te industrijska i obrtnička škola. U programu industrijske škole bila su zanimanja rukovatelj prehrambenim strojevima, mesar, mlinar i pekar, a u programu obrtničke škole obrazovana su zanimanja: strojobravar, tokar automehaničar, autolimar, vodoinstalater, plinoinstalater. Zanimanja su se godinama izmjenjivala ovisno o potrebama tržišta i interesa učenika.

Nakon Domovinskoga rata došlo je do smanjenja broja stanovnika, naročito u okolnim selima, a to je značilo i smanjenje broja upisanih učenika. Upisi u školsku godinu 2003./2004. demonstrirali su drastičan pad pa su tako bila upisana 44 učenika. Sljedeće godine u iste je programe upisano 55 učenika.¹⁰⁴ Da bi škola opstala, ravnatelj je novi program upisa predložio Nastavničkome vijeću, Školskome odboru i Vijeću roditelja te su poduzete brojne mjere poboljšanja, počevši od ponude novih obrazovnih programa, suradnje s Hrvatskim zavodom za zapošljavanje, gradskom i županijskom vlašću, suradnje s roditeljima, Područnom obrtničkom komorom Bjelovarsko-bilogorske županije, suradnje sa MZOŠ, a naročito s Upravom za strukovno obrazovanje i Hrvatskim zavodom za školstvo.¹⁰⁵

Prikupljeni su podaci o potrebama Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje na razini Županije i Grada te su među učenicima sedmih i osmih razreda i njihovim roditeljima provedene ankete o potrebama gospodarstva.¹⁰⁶

¹⁰² Arhiv Srednje škole Bartola Kašića, Rješenje Republičkoga komiteta za prosvjetu, kulturu, fizičku i tehničku kulturu (broj 4411/1-1986) od 18. travnja 1987. godine

¹⁰³ Odluka je donesena temeljem članka 138. Zakona o usmjerenom obrazovanju („Narodne novine“, broj 11/91 – pročišćeni tekst) i članka 5. Odluke o poduzimanju posebnih mjera u Općini Grubišno Polje („Narodne novine“, br. 44/91).

¹⁰⁴ Dostupno na mrežnim stranicama: <http://ss-bkasica-grubisnopolje.skole.hr/skola/povijest> (pristupljeno 29. listopada 2018.).

¹⁰⁵ Isto.

¹⁰⁶ Isto.

Na osnovu poduzetih mjera Srednjoj školi *Bartola Kašića* Grubišno Polje odobrena su sljedeća zanimanja: opća gimnazija, automehaničar, plinoinstalater, vodoinstalater, tokar, kuhar, konobar, rukovoditelj prehrambenim strojevima, mesar, cvjećar, voćar-vinogradar-vinar, stočar, poljoprivredni gospodarstvenik. Škola je dobila mogućnost obrazovanja odraslih, i to za sljedeća zanimanja: automehaničar, autolimar, vodoinstalater, plinoinstalater, dok je za zanimanje pčelar omogućeno osposobljavanje odraslih.¹⁰⁷

Rezultat poduzetih mjera bio je upis 66 učenika, a sljedeće 2005./2006. godine 101 učenika. U cijeloj je školi bilo 239 učenika u 13 razrednih odjela sa 7 programa i 17 zanimanja u 22 odgojno-obrazovne grupe.¹⁰⁸ Uvedena su nova zanimanja: tehničar za računalstvo, mehaničar poljoprivredne mehanizacije, instalater grijanja i klimatizacije, zidar, tesar, keramičar-oblagač, proizvođač mlijeka, voćar, vinar-podrumar, stočar, kozar, proizvođač i prerađivač aromatičnog i ljekovitog bilja, proizvođač gljiva, prerađivač mlijeka i proizvođač sira.¹⁰⁹ Godine 2007. izlazi i školski časopis „Kockavica“. Posljednjih je godina primjetan pad broja stanovnika na grubišnopoljskome području i pad broja učenika u Osnovnoj kao i u Srednjoj školi pa školske godine 2018./19. školu pohada ukupno 177 učenika.

Zaključak

Razvoj školstva u Grubišnome Polju bio je u skladu s razvojem mjesta, i to od sredine 19. stoljeća. Najbolji je primjer razvoja osnivanje Niže građanske škole na zahtjev roditelja kako djeca ne bi morala putovati na školovanje u okolne gradove. Potreba za osnivanjem Dječjega vrtića 1977. godine također govori o razdoblju kada je Grubišno Polje imalo veći broj stanovnika nego što je to danas. Školske spomenice vrlo su često i jedini izvor podataka te su zanimljive tim više jer su pisane velikom revnošću i požrtvovnošću ravnatelja, učitelja i pedagoga. Zanimljiva je usporedba uspjeha učenika iz pedesetih godina 20. stoljeća kada je 21 učenik ponavljao razred što u današnje vrijeme nije slučaj. Također moguće je pronaći sličnosti i razlike u provođenju brojnih reformi školstva primjerice pedesetih godina i danas. U Spomenicama Osnovne škole primjetan je porast stanovništva u Grubišnom Polju prema velikom broju učenika koji su pohađali Osnovnu školu šezdesetih godina dok se izvjestan pad zamjećuje već sedamdesetih godina i nastavlja osamdesetih godina. Nakon Domovinskog rata 1991. nastavlja se smanjenje broja učenika, a vrhunac smanjivanja zabilježen je školske godine 2015./2016.

¹⁰⁷ Isto.

¹⁰⁸ Isto.

¹⁰⁹ Isto.

Srednja škola zaokružuje pregled povijesti školstva grada Grubišnoga Polja obrazovanjem učenika za razna zanimanja i pripremom za tržište rada. U prvih dvadeset godina postojanja uslijed brojnih reformi s naglaskom na sedamdesete godine škola je mijenjala nazive i programe. Rezultat rada školske radionice za potrebe praktične nastave metalske struke bilo je otvaranje tvornice OOUR „Tehničar“. Također je započela svoje školovanje prva generacija uzgajivača ribe u tadašnjoj Socijalističkoj Republici Hrvatskoj. U današnje vrijeme Srednja škola obrazuje programe opće gimnazije (koja postoji od šezdesetih godina) kao i druge programe: automehatroničar, poljoprivredni gospodarstvenik, konobar i kuhar te tehničar za računalstvo. U skladu sa smanjivanjem broja učenika u Osnovnoj školi, Srednja škola u školskoj godini 2017./2018. bilježi najmanji broj učenika. Međutim, unatoč navedenim statistikama, u Dječjem vrtiću i Osnovnoj školi zabilježen je izvjesni porast broja djece što je velika motivacija u daljnjem radu svih odgojno obrazovnih institucija.

Literatura

1. Arhiv Dječjeg vrtića „Tratinčica“, Matična knjiga zaposlenika 1977. godine.
2. Arhiv Dječjeg vrtića „Tratinčica“, Građevinska dozvola broj: 03-UP/I-6/ 79. od 8. veljače 1979.
3. Arhiv Srednje škole *Bartola Kašića* Grubišno Polje, Dokument: Osnovni geografsko-demografsko-ekonomski podaci Općine Grubišno Polje.
4. Arhiv Srednje škole *Bartola Kašića* Grubišno Polje, Dokument o osnivanju Srednjoškolskoga centra koji donosi Inicijativni odbor za osnivanje Srednjoškolskoga centra u Grubišnom Polju.
5. Arhiv Srednje škole *Bartola Kašića* Grubišno Polje, Investicioni program za Srednjoškolski centar u Grubišnom Polju
6. Arhiv Srednje škole *Bartola Kašića*: Odluka Skupštine Općine Grubišno Polje pod brojem 610-221/1964.–3 akt o osnivanju Gimnazije u Grubišnome Polju
7. Arhiv Srednje škole *Bartola Kašića* Grubišno Polje, *Službeni glasnik Općine Grubišno Polje* od 27. 11. 1971. godine, III., broj 1, objavljena je Odluka o osnivanju Srednjoškolskoga centra.
8. Arhiv Srednje škole *Bartola Kašića* Grubišno Polje, Skupština Općine Grubišno Polje, Predsjednik, broj: 01-1134/1-1971. godine, Republičkoj zajednici za financiranje usmjerenog obrazovanja SRH Zagreb, Zahtjev za investicioni kredit u iznosu 3,456.636 din.
9. Arhiv Srednje škole *Bartola Kašića* Grubišno Polje, Odluka o upisima od školske godine 1971./1972.
10. Arhiv Srednje škole *Bartola Kašića*, Rješenje Republičkoga komiteta za prosvjetu, kulturu, fizičku i tehničku kulturu (broj 4411/1-1986) od 18. travnja 1987. godine
11. Cuvaj, Antun (1909.), *Grada za povijest školstva kraljevinâ Hrvatske i Slavonije od najranijih vremena do danas*, knj. 3. Zagreb: Kr. hrv. slav. – dalm. zem. vlada, Odjel za bogoštovlje i nastavu.

12. Članak 27. Zakona o društvenoj brizi o djeci predškolske dobi (pročišćen tekst: *Narodne novine*, broj: 18/91) i članka 5. Odluke o poduzimanju posebnih mjera u Općini Grubišno Polje, *Narodne novine*, broj 44/91.
13. Članak 52. stavak 2. Zakona o predškolskom odgoju i naobrazbi (*Narodne novine*, broj: 10/97), Pravilnik o obrascima i sadržaju pedagoške dokumentacije i evidencije o djeci u dječjem vrtiću, *Narodne novine*, broj 83/01.
14. Članak 138. Zakona o usmjerenom obrazovanju, *Narodne novine*, broj 11/91 – pročišćeni tekst i članak 5. Odluke o poduzimanju posebnih mjera u Općini Grubišno Polje, *Narodne novine*, br. 44/91.
15. Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe, *Narodne novine*, broj 63/08, 90/10.
16. Ljetopis Dječjeg vrtića „Tratinčica“, pedagoška godina 1998./1999., 2013./2014., 2014./2015.
17. Monografija Osnovne škole Ivana Nepomuka Jemeršića, šk. godine 1956./1957. – šk. godine 2006./2007. (2007.), *Pedeset godina Bijele labudice*, OŠ Ivana Nepomuka Jemeršića, Zagreb: Školska knjiga.
18. Frntić, Franjo; Herout, Vjenceslav (1995.), *Vila bilogorska*. Grubišno Polje: Ogranak Matice hrvatske Grubišno Polje.
19. Gross, Mirjana; Szabo Agneza (1992.), *Prema hrvatskome građanskom društvu*. Zagreb: Globus.
20. Herout, Vjenceslav (2012), Građanska škola u Grubišnom Polju između dva svjetska rata. U: *Pučki kalendar Bjelovarsko-bilogorske županije*, str. 138-139.
21. Herout, Vjenceslav (2014), Prošlost školstva Grubišnog Polja prema spomeničnim zapisima, *Pučki kalendar Bjelovarsko-bilogorske županije*, str. 133.
22. Spomenica Sedmogodišnje škole u Grubišnom Polju.
23. Spomenica Sedmogodišnje škole, šk. god. 1945./1946., šk. god. 1946./1947., šk. god. 1948./1949., šk. god. 1949./1950., šk. god. 1950./1951., šk. god. 1952./1953., šk. god. 1952./1953., šk. god. 1955./1956., šk. god. 1956./1957.
24. Spomenica Osmogodišnje osnovne škole šk. god. 1958./1959., šk. god. 1960./1961., šk. god. 1974./1975., šk. god. 1975./1976., šk. god. 1982./1983., šk. god. 1982./1983., šk. god. 1986./1987., šk. god. 1988./1989., šk. god. 1991./1992., šk. god. 1992./1993., šk. god. 1996./1997., šk. god. 2006./2007., šk. god. 2014./2015., šk. god. 2015./2016.
25. Dostupno na mrežnoj stranici: <https://www.hrt.hr/304244/magazin/jeste-li-culi-za-skolske-spomenice> (pristupljeno 30.10. 2018.)
26. Dostupno na mrežnoj stranici: https://sh.wikipedia.org/wiki/Samoupravna_interesna_zajednica (pristupljeno 28. listopada 2018.)
27. Dostupno na mrežnoj stranici: https://hr.wikipedia.org/wiki/Zvonko_Brki%C4%87 (pristupljeno 28. listopada 2018.)
28. Dostupno na mrežnoj stranici: <http://dvt.hr/> (pristupljeno 28. listopada 2018.)
29. Dostupno na mrežnoj stranici: <http://www.daz.hr/vodic/site/article/h-politicke-stranke-dpo-e-i-sindikati/1/4> (pristupljeno 28. listopada 2018.)
30. Dostupno na mrežnoj stranici: <http://os-injemersica-grubisnopolje.skole.hr/> (pristupljeno 28. listopada 2018.)
31. Dostupno na mrežnoj stranici: <http://ss-bkasica-grubisnopolje.skole.hr/skola/povijest> (pristupljeno 28. listopada 2018.)

A Review of the History of School System in Grubišno Polje

Summary

This paper offers a review of the history of school system in the town of Grubišno Polje covering the time span from its earliest beginnings, which date back to the 19th century – the time of the Military Border, when the well-known poet Petar Preradović attended school, until the present.

The research continues up to the period before World War One, when the first public Croatian school, where the first teacher was N. Kijurina, followed by V. Klemen, was opened. The development of education continued after World War One with the opening of the lower civic school, which corresponds to grades 5 to 8 of today's primary school. Due to lack of historical evidence, from 1948 onwards, we only have records based on a book of memories of two citizens – Matija Čubelić and Jakob Novalić, which covers the period from the end of the 19th century to the schoolyear 1945-46, when a new mention of elementary school was made. After frequent changes of premises and turbulent war times, the new primary school – *Bijela Labudica* – was built in 1956.

The development of secondary-school education in Grubišno Polje began in 1961-62 by the opening of a regional unit of the Daruvar Business School. Independent grammar school was founded in 1964. In the subsequent years, new professional schools were opened.

This historical review may be concluded by a survey of the operation of the nursery school, which opened its doors in 1977. The research of the history of education in Grubišno Polje is based on historical evidence and archival materials of the local *Ivan Nepomuk Jemeršić* Primary School, *Bartol Kašić* Secondary School, and *Tratinčica* Nursery School.

Keywords: *Tratinčica* Nursery School; elementary school; lower civic school; *Ivan Nepomuk Jemeršić* Primary School; *Bartol Kašić* Secondary School, Grubišno Polje; Trivial school.

Monika Vojvodić Andričević
Srednja škola *Bartola Kašića* Grubišno Polje
Bartola Kašića 1, HR – 43290 Grubišno Polje
Industrijsko obrtnička škola Virovitica
Ul. Zbora narodne garde 29, HR – 33000, Virovitica
mvojvodic77@gmail.com